

Ключевые слова: современные технологии обучения, профессиональная подготовка, учитель трудового обучения, трудовое обучение, компетентности.

Tkachuk S. I. Modern technologies of studies are in the process of professional preparation of future teachers of labour studies.

In the article the issues of the day of preparation of teacher of labour studies open up in higher pedagogical educational establishments, that must plan the activity on the basis of scientific achievements, knowledge, own experience, over cultural potential and work with the aim of transformation of put by society before school of aims: forming for the school children of the creative going near business, development of independence, ability to analyse and design the style of activity, that is based on the critical thinking, active attitude to ward life, under standing itself part society and nature. The considered importance of realization of professional preparation of future teachers of labour studies is in the conditions of updating of maintenance of education. Essence of concept "professional preparation" is exposed from position of different researchers, own determination over of concept "professional preparation of teachers of technologies" is brought. Modern technologies of studies, system and maintenance of professional preparation of modern teacher of labour studies, are analysed.

Keywords: modern technologies of studies, professional preparation, teacher of labour studies, labour studies, to the competence.

УДК 378.011.3-051:30“715”

Тришин В. В.

ІНФОРМАЦІЙНО-МОДУЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ ОНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВНЗ

У статті висвітлюються питання щодо необхідності впровадження у навчальний процес ВНЗ інноваційної технології оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів. Аналізуються питання пріоритетів та сучасних напрямів технологізації, інформатизації і індивідуалізації освіти в Україні та за кордоном. Розглядаються аспекти цілісного і фундаменталізованого підходу до змісту інформаційно-модульної системи оновлення освіти, розвитку процесів оновлення підготовки майбутніх учителів. Йде мова про механізми побудови поліфункціональних технологій, що передбачають поєднання факторів модульного підходу до підготовки. Висвітлюються шляхи насичення ВНЗ сучасною комп'ютерною технікою згідно Національної Програми інформатизації України. Порушені питання підготовки в Україні спеціалістів вищої кваліфікації, які б відповідали європейським і світовим стандартам та інтеграції в галузі освіти. Розглядається необхідність оновлення цілісного навчально-виховного процесу ВНЗ з метою забезпечення підготовки майбутніх вчителів з боку їх адаптації до змін у розвитку соціально-культурної, освітньої, духовної, педагогічної та професійної сфери.

Ключові слова: пріоритети, технології, оновлення, інформація, комунікації, актуалізація, фундаменталізація, досвід, підготовка, модульна.

Пріоритетним напрямом розвитку освіти в Україні є швидке і досить щільне впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Це досягається шляхом розроблення індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб підготовки майбутніх фахівців.

Специфікою сучасного етапу розвитку освіти є актуалізація технологічних засад, які, на відміну від технічних, дали б відповіді на запитання не “Що робити”, а “Яким чином робити краще?”, оскільки технологія усвідомлюється як мистецтво застосування результатів наукових досліджень у сфері освітньої діяльності.

Вже сьогодні технології в системі освіти конкретизуються в нових інформаційних та модульних формах навчання. Перша – забезпечує комп'ютерну підтримку навчання, друга – спрямована на його індивідуалізацію [1, с. 3-7].

Особливого значення у процесі оновлення підготовки майбутніх учителів надається його технологізації, а саме: інформатизації за допомогою комп'ютерних засобів та індивідуалізації за рахунок реалізації модульного підходу до навчання.

Аналіз розглянутих вище положень засвідчує нагальну потребу створення нової моделі професійно-педагогічної підготовки, яка б сприяла оновленню її цілей, методів, засобів, організаційних форм та її змістового аспекту. Досвід підготовки студентів професійно-технологічного напрямку та інформатики показав, що обидва підходи в теорії і практиці педагогічної освіти недостатньо науково-теоретично обґрунтовані, не пов'язані між собою, оскільки раніше в наукових дослідженнях була чинною методологічна настанова щодо розподілу означених феноменів на окремі структурні елементи. Сьогодні увага вчених спрямована на усвідомлення природи їх цілісності, тобто, знаходження єдиних системоутворюючих факторів, що здатні впливати на зміни всієї системи професійно-педагогічної підготовки.

Розвиток процесів оновлення підготовки майбутніх учителів фактично моделює механізм побудови поліфункціональних технологій, що передбачають поєднання трьох факторів: модульного підходу до підготовки, її інформатизації та діалектичної єдності інтеграції і диференціації змісту навчання з метою створення, розповсюдження і використання інноваційної діяльності. Така інноваційна діяльність не лише сприяє процесу новоуведень у традиційну систему підготовки, а й забезпечує появу інноваційних технологій, які базуються на проектуванні педагогічного процесу, гарантуванні запрограмованого кінцевого результату та акцентуванні поглядів на структурі і змісті навчально-пізнавальної діяльності саме студентів.

Кардинальним завданням сучасного періоду оновлення освіти є її фундаменталізація, яка передбачає зміну співвідношення між прагматичним та загальнокультурним компонентами на всіх рівнях освіти, зміну змісту та методології навчального процесу, яку зорієнтовано на вивчення фундаментальних законів природи та суспільства, на формування цілісних уявлень про наукову картину світу.

Керуючись вищерозглянутими орієнтирами щодо напрямів реформування професійно-педагогічної підготовки, необхідно створити модель, яка була б підґрунтям для її оновлення. Проектування такої моделі повинно забезпечити комплексне вирішення проблем особистісно-зорієнтованої та практико- зорієнтованої професійно-педагогічної підготовки за схемою: оновлення цілей підготовки, її змісту, структури, технології, організації та управління. Оптимальне поєднання цих параметрів передбачає емпіричний, системно-структурний, ситуативно-процесуальний та аналітико-прогностичний підхід до його здійснення.

Реалізувати модель оновлення підготовки можливо шляхом відтворення предметно-перетворюючої діяльності, спрямованої на одержання запланованих результатів з найменшими витратами, тобто завдяки інноваційній технології оновлення професійно-педагогічної підготовки вчителя. Вона отримала назву “технологія оновлення підготовки вчителя”, її можна віднести до класу діяльнісних технологій, характерними ознаками яких є: призначення, цілетворення, застосування, моделювання.

Інформаційно-модульна технологія забезпечує досягнення результату шляхом поєднання змісту навчання з багатьма засобами, формами і методами. Вона відноситься до класу технологій управління і реалізується в ході модульного дидактичного процесу.

Технологія передбачає:

1. Запровадження нової поліфункціональної парадигми професійно-педагогічної підготовки, спроможної задовольнити сучасні вимоги до формування майбутнього вчителя.
2. Наповнення змісту навчання ідеями внутрішньопроектної та міждисциплінарної

інтеграції з метою створення “Інтегрованого курсу педагогіки” та курсу “Педагогічна інноватика”, які будуть звільнені від заідеологізованості, авторитаризму, знецінення індивідуальних якостей особистості.

3. Застосування модульного дидактичного процесу, підтриманого комп’ютерними засобами управління в сукупності з традиційними.

4. Використання науково-методичного забезпечення, яке б сприяло формуванню нової моделі випускника.

Цілісний підхід до комплексу інноваційних видозмін процесу професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів передбачає:

– розробку комплексу технологій оновлення всіх компонентів початково-виховного процесу педагогічного ВНЗу: мети, завдань, змісту навчання, форм і методів навчання, оцінювання результатів, управління;

– розробку принципів оновлення підготовки до майбутньої діяльності на основі комплексу технологій;

– розробку теоретичних положень оновлення змісту навчання;

– забезпечення умов для реалізації теоретичних положень шляхом створення комплексу інноваційних дидактичних систем;

– обробка результатів видозміни запроваджуваних дидактичних систем і пошук шляхів усунення одержаних помилок.

Огляд наукової літератури з порушених проблем показує, що існує багато досліджень, які стосуються питань оновлення сучасної системи освіти і в тому числі, педагогічної. Назріла гостра потреба удосконалення підготовки майбутніх фахівців з боку їх професіоналізму та створення умов для самодостатнього розвитку їх особистостей. Ці важливі завдання визначили основні шляхи їх розв’язання, направлені на розробку: нових концепцій підготовки майбутніх фахівців, системи ступеневої підготовки, нової парадигми педагогічної освіти, інтеграційних процесів в змісті педагогічної освіти, інноваційних технологій, системи підготовки вчителів у зарубіжних країнах та їх альтернативних форм.

Нарешті необхідно торкнутися проблем, які пов’язані з впровадженням сучасних інноваційних технологій у навчально-виховний процес вузу.

Одне із досліджень, запропоноване В. Д. Базилевичем та М. І. Поночовним [2, с. 11] констатує, що швидке оновлення знань, інтеграція наукових дисциплін, виникнення галузей, які бурхливо розвиваються на стику наук, принципово змінили мету освіти та вимоги до молодого спеціаліста. Головним завданням освіти стало забезпечення безперервності, ступеневості, гнучкості підготовки майбутніх спеціалістів, здатних до активного оволодіння основами дисциплін, активного аналізу проблем, формування альтернативних рішень. Крім того, автори дослідження вважають, що на перший план виступає завдання підготовки спеціалістів широкого профілю, а саме: професійно-мобільних, здатних до швидкої адаптації в умовах переходу до ринкових відносин, оновлення науки, техніки, технології, удосконалення системи управління та організації праці, розвитку соціально-культурної сфери.

До нових технологій навчання вони відносять: лекції-“робочі засідання”, лекції-діалоги, лекції з використанням опорних конспектів, семінари-прес-конференції, семінари-розгорнуті бесіди, семінари-вікторини, семінари-“дискусійні клуби”, “круглі столи” тощо.

Одним із напрямів застосування інновацій є впровадження інформаційних технологій в галузь освіти за рахунок яких відбувається розширення обсягів інформації і вдосконалення методів маніпулювання нею. Як свідчить матеріал доповіді, зробленої В. М. Пінчук [9, с. 96], відносно Національної Програми інформатизації України намічаються такі шляхи щодо інформатизації вищих навчальних закладів:

1. Насичення навчальних закладів сучасною комп’ютерною та телекомунікаційною технікою, комп’ютерними технологіями навчання, які інтенсифікують процеси навчання у всіх предметних галузях.

2. Організація комп'ютерних дидактичних лабораторій для підготовки викладачів нового типу.

3. Впровадження перспективних сучасних технологій для формування знань: електронні підручники, довідники, навчальні посібники.

4. Створення мереж знань та засобів доступу до державних і зарубіжних баз даних і знань.

Звертаючись до дослідження І. І. Юрас [10, с. 128] можна відзначити науково-методичні основи застосування комп'ютерної технології при викладанні та вивченні професійно-педагогічних дисциплін. Вони полягають у науково-методичному обґрунтуванні побудови педагогічного змісту комп'ютерної програми за певними принципами, а саме: принцип індивідуалізації навчання, розвиваючого навчання, поєднання педагогічної теорії з практикою, креативності, тобто орієнтації на творчі потенції студентів у навчанні. Педагогічну основу автоматизованої навчально-контролюючої програми складають тестові завдання кількох типів: завдання, що в них студенти повинні заповнити пропуски у тексті; текстові завдання з вибором відповідей; тестові завдання на пошуки відповідей, на визначення послідовності відповідей.

Заслуговує уваги досвід розвинених країн світу з порушених проблем, наприклад, в таких як США, Великобританія, Франція, Німеччина [8, с. 126]. З'ясовано, що для задоволення об'єктивних вимог ринкового суспільства щодо підготовки вчителя, потрібно внести серйозні зміни у структуру вищої педагогічної школи, у систему профорієнтаційного відбору, у зміст педагогічної освіти, принципи і методи вузівського навчання, тобто треба радикально перебудувати вищу педагогічну освіту, а не вдосконалювати один чи декілька її пріоритетних напрямів. Досвід цих країн показує, що незважаючи на різноманітність традицій та характеру освіти в кожній з них, існують однакові проблеми в підготовці майбутніх вчителів, які вимагають пріоритетних змін у підготовці нового типу вчителя, а саме: творчого вчителя-професіонала, готового до роботи в середовищі взаємодії різних культур з його зростаючою мобільністю та демократизмом.

Таким чином, виникло питання про уніфікацію систем педагогічної освіти і розробку взагалі стандарту вищої освіти країн Заходу, що призвело до створення спільних принципів організації навчального процесу: індивідуалізації навчання, його циклічності, забезпечення розвитку творчої діяльності майбутніх вчителів тощо. Студент, в свою чергу, стає активним суб'єктом навчання, який самостійно вибирає види і темп навчання та несе повну відповідальність за якість засвоєння знань. Особливість загальноосвітньої підготовки полягає в тому, що студента озброюють не фактажем, а основними концепціями, методами аналізу, принципами виведення закономірностей, які акцентують його увагу на глибоке пізнання наукової, культурної спадщини, привчають до критичного мислення, до вміння робити висновки та орієнтуватись у методології основних дисциплін.

Досліджуючи проблеми змісту педагогічної освіти в зарубіжних країнах світу, автори А. В. Парінов і Л. П. Пуховська прийшли до висновку, що педагогічний цикл підготовки вважається головною ланкою і його важливим компонентом є психолого-педагогічні дисципліни, структура і зміст яких мають специфіку та відрізняються своїми підходами в різних державах [8].

Система і зміст освіти у високорозвинених країнах світу характеризується в останні роки значними змінами, які є наслідком постійної інтенсивної взаємодії розвитку праці і системи підготовки спеціалістів. Оскільки стан економіки, розвиток виробництва, суспільно-політичний, культурний і екологічний рівень постійно змінюються, то змінюються вимоги до професійної підготовки фахівців.

Питання підготовки в Україні спеціалістів вищої кваліфікації, які б відповідали європейським і світовим стандартам заслуговують особливої уваги. Зусилля країн-членів Європейської Співдружності в питаннях економічного і соціального розвитку спрямовані на інтеграцію в галузі освіти з метою духовного зближення народів Європи та

використання досвіду модернізації змісту, методів навчання і виховання в окремих країнах для взаємного збагачення і вдосконалення.

Згідно з принципами системного підходу щодо реалізації сукупності запропонованих завдань виникає необхідність розглядати інформаційну технологію навчання та модульну технологію навчання в єдиному інтеграційному блоці, тобто “інформаційно-модульну технологію”, яка реалізується у вигляді модульного підходу до навчання при підтримці комп’ютерних засобів управління в сукупності з традиційними. Вона сприятиме оновленню цілісного навчально-виховного процесу ВНЗ України з метою забезпечення підготовки майбутніх вчителів з боку їх адаптації до змін у розвитку соціально-культурної, освітньої, духовної, педагогічної та професійної сфери.

Реалізація даної технології можлива у відповідному модульному дидактичному процесі, який повинен створити умови для становлення професіоналізму майбутніх учителів і їх самодостатнього розвитку.

Кінцевий результат – модель оновлення професійно-педагогічної підготовки вчителя як система науково-методичного забезпечення, що передбачає поєднання концептуальних, змістовно-структурних, технологічних та організаційно-дидактичних основ може бути реалізована за допомогою відповідної технології. Дана “технологія оновлення підготовки вчителя”, дозволяє забезпечити формування особистості, здатної до самоосвіти, саморозвитку, до активної культивування своєї індивідуальності, творчого потенціалу, інноваційної діяльності, професійної майстерності.

Реалізація такої технології можлива, якщо здійснити перехід від режиму діяльності одержання інформації в режим її інноваційної розробки та евристичного пошуку.

Використана література:

1. *Бабанский Ю. К.* Оптимизация учебно-воспитательного процесса / Ю. К. Бабанский. – М. : Просвещение, 1982. – 190 с.
2. *Базилевич В. Д., Поночовний М. І.* Сучасні інноваційні технології у навчально-виховному процесі вузу – концептуальна основа підготовки спеціаліста / В. Д. Базилевич, М. І. Поночовний // Вища освіта в Україні: реалії, тенденції, перспективи розвитку. – Частина IV. – К., 1996. – С. 10-13.
3. *Беспалько В. П.* Теория учебника: дидактический аспект / В. П. Беспалько. – М. : Педагогика, 1988. – 160 с.
4. *Беспалько В. П., Татур Ю. Г.* Системно-методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалистов / В. П. Беспалько, Ю. Г. Татур. – М. : Выс. шк., 1989. – 141 с.
5. *Беспалько В. П.* Слагаемые педагогической технологии / В. П. Беспалько. – М. : Педагогика, 1989. – 192 с.
6. *Гершунский Б. С.* Педагогическая прогностика / Б. С. Гершунский. – К. : Вищ. шк., 1986. – 214 с.
7. *Гершунский Б. С.* Компьютеризация в сфере образования / Б. С. Гершунский. – М. : Педагогика, 1987. – 264 с.
8. *Парінов А. В., Пуховська Л. П.* Проблеми змісту педагогічної освіти в зарубіжних країнах / А. В. Парінов, Л. П. Пуховська // Вища педагогічна освіта. – К. : Вища школа, 1994. – № 17. – С. 123-128.
9. *Пінчук В. М.* Впровадження інформаційних технологій у вищих навчальних закладах України / В. М. Пінчук // Вища освіта в Україні: реалії, тенденції, перспективи розвитку. – IV. – К., 1996. – С. 96-98.
10. *Юрас І. І.* Науково-методичні основи застосування комп’ютерної технології при викладанні та вивченні педагогічних дисциплін / І. І. Юрас // Вища освіта в Україні: реалії, тенденції, перспективи розвитку. – Частина IV. – К., 1996. – С. 128-130.

References:

1. *Babanskyi Yu. K.* Optymyzatsyia uchebno-vostryatelnoho protsessa / Yu. K. Babanskyi. – M. : Prosveshchenye, 1982. – 190 s.
2. *Bazilevich V. D., Ponochovnyi M. I.* Suchasni innovatsiyni tekhnologii u navchalno-vikhovnomu protsesi vuzu – kontseptualna osnova pidgotovki spetsialista / V. D. Bazilevich, M. I. Ponochovnyi // Vishcha osvita v Ukraini: realii, tendentsii, perspektivi rozvitku. – Chastina IV. – K., 1996. – S. 10-13.

3. *Bespalko V. P.* Teoriya uchebnyka: dydaktycheskyi aspekt / V. P. Bespalko. – М. : Pedahohyka, 1988. – 160 s.
4. *Bespalko V. P., Tatur Yu. H.* Systemno-metodycheskoe obespechenye uchebno-vospytatel'nogo protsessa podgotovky spetsyalystov / V. P. Bespalko, Yu. H. Tatur. – М. : Vys. shk., 1989. – 141 s.
5. *Bespalko V. P.* Slahaemye pedahohycheskoi tekhnolohyy / V. P. Bespalko. – М. : Pedahohyka, 1989. – 192 s.
6. *Hershunskiy B. S.* Pedahohycheskaia prohnostyka / B. S. Hershunskiy. – К. : Vyshch. shk., 1986. – 214 s.
7. *Hershunskiy B. S.* Kompiuteryzatsiya v sfere obrazovaniya / B. S. Hershunskiy. – М. : Pedahohyka, 1987. – 264 s.
8. *Parinov A. V., Pukhovska L. P.* Problemi zmistu pedagogichnoi osviti v zarubizhnikh kraïnakh / A. V. Parinov, L. P. Pukhovska // Vishcha pedagogichna osvita. – К. : Vishcha shkola, 1994. – № 17. – S. 123-128.
9. *Pinchuk V. M.* Vprovadzhennya informatsiynikh tekhnolohiy u vishchikh navchalnikh zakladakh Ukraïni / V. M. Pinchuk // Vishcha osvita v Ukraïni: realii, tendentsii, perspektivi rozvitku. – IV. – К., 1996. – S. 96-98.
10. *Yuras I. I.* Naukovo-metodichni osnovi zastosuvannya komp'yuternoï tekhnolohii pri vikladanni ta vivchenni pedagogichnikh distsiplin / I. I. Yuras // Vishcha osvita v Ukraïni: realii, tendentsii, perspektivi rozvitku. – Chastina IV. – К., 1996. – S. 128-130.

Тришин В. В. Інформаційно-модульна технологія оновлення професійно-педагогічної підготовки студентів ВУЗ.

В статті освітаються питання про необхідності впровадження в навчальний процес вузів інноваційної технології оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів. Аналізуються питання пріоритетів і напрямів технологізації, інформатизації і індивідуалізації освіти в Україні і за кордоном. Розглядаються аспекти цілісного і фундаменталізованого підходу до змісту інформаційно-модульної системи оновлення освіти, розвитку процесів оновлення підготовки майбутніх учителів. Розмовляється про механізми побудови поліфункціональних технологій, передбачаючих поєднання факторів модульного підходу до підготовки. Розсвітлюються шляхи насичення вузів сучасною комп'ютерною технікою згідно Національної Програми інформатизації України. Розглядаються питання підготовки в Україні спеціалістів вищої кваліфікації, відповідаючих європейським і світовим стандартам і інтеграції в області освіти. Розглядається необхідність оновлення цілісного навчально-виховного процесу вузу з метою забезпечення підготовки майбутніх учителів з боку їх адаптації до змін у розвитку соціально-культурної, освітньої, духовної, педагогічної і професійної сфери.

Ключові слова: пріоритети, технології, оновлення, інформація, комунікації, актуалізація, фундаменталізація, досвід, підготовка, модульна.

Trishin V. V. Information and modular technology upgrade professional-pedagogical preparation of students of university.

In the article highlights the issues of the need to introduce into the educational process of higher educational institutions of innovative technology upgrade professional and pedagogical training of future teachers. The questions of priorities and technologizing, information and individualisation of education in Ukraine and abroad. The aspects of a holistic approach to fundamentalization and maintenance information and updates the modular system of education, the development process of renovation training of future teachers. We are talking about the mechanisms of construction of multifunctional technologies, providing a combination of factors, modular approach to training. Illuminating the way universities saturation of modern computer technology according to the National Program of Informatization of Ukraine. Discussed issues of training in Ukraine highly qualified specialists to meet European and international standards and integration in the field of education. It considers the need to update a holistic educational process of the university to ensure the training of future teachers by their adaptation to changes in the development of socio-cultural, educational, spiritual, educational and professional spheres.

Keywords: priorities, technology updates, information, communication, actualisation, fundamentalization, experience, training, modular.